

**DET KONGELEGE
MILJØVERNDEPARTEMENT**

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 200800523	Doknr.: 14
Mottatt: 11 NOV 2008	
Saksbeh.: ASR/SKOG/HVA	Ark.: 483.2
Kop:	Avskr.:

Deres ref
200800523-/SBO

Vår ref
200602206-/

Dato
- 7 NOV 2008

Høring av endringer i Forskrift om seter og tilleggsjord m.m. i statsallmenning

Vi viser til høringsnotat av 6. juni 2008 om endringer i forskrift om seter og tilleggsjord i statsallmenningene.

Saken har tidligere vært behandlet av Miljøverndepartementet da forskriften gjennomgikk en mindre revidering i 2007. Den gangen spilte departementet inn en rekke synspunkter og forslag til endringer som ikke ble tatt til følge. LMD har imidlertid lagt uttalelsen fra 2007 til grunn og innarbeidet dette i det nye forslaget.

MD er derfor i all hovedsak tilfreds med forskriften slik den foreligger nå. Departementet er kjent med at RA vil avgi en egen uttalelse i saken som går mer detaljert inn i forskriften. Vi ber om å bli kontaktet dersom det i uttalelsen fra RA blir tatt opp problemstillinger eller forslag LMD oppfatter som problematisk å støtte opp under.

MD vil understreke landbrukets sektoransvar for den kulturarven seterdrifta representerer. Seter og seterdrift inneholder noen grunnleggende kulturhistoriske verdier knyttet til selve drifta og driftsformen. Disse verdiene knytter seg til selve landskapet men også til de konkrete kulturminnene seterdrifta har skapt, som for eksempel bygninger, veifar, utløer, stakksteder, steingjerder m.v. I tillegg kommer den immaterielle kulturarven i form av for eksempel fortellinger, tradisjoner, håndverk og matoppskrifter.

Når det gjelder seter og setring er Norge blant de få land i verden som fremdeles har en aktiv seterkultur. Dette dreier seg om særpregete landskap som Norge har et internasjonalt ansvar for å ta vare på.

Truslene mot setrene og seterlandskapet er gjengroing og forfall av seterbebyggelsen. Bruksendring til hytter kan "redde" enkelte setre men samtidig være en utfordring i forhold til

å ivareta de kulturhistoriske verdiene. Nybygging av hytter/hyttefelt med tilhørende infrastruktur som veier m.v. kan også utgjøre en trussel mot seterlandskapet. Nybygg av nye, store fellesetre med tilhørende infrastruktur som veier og ledningsnett m.v. kan også forringe landskapsverdiene, medføre lokalt stort press på beiteområder nært fellesetrene og endre artssammensetningen pga beitepress og/eller gjødsling.

Det argumenteres for at endringen av seterforskriften skal gi rom for å gi seterbrukeren "flere bein å stå på". Dette kan bidra til at seterlandskapet skjøttes og at bygninger vedlikeholdes. Det er imidlertid viktig at utvidet bruk av setrene ikke går på bekostning av de verdiene denne bruken faktisk baserer seg på og at det ikke iverksettes tiltak som irreversible. MD vil ikke motsette seg at det gis rom for å utnytte potensialet for næringsutvikling i statsalmenningene, under forutsetning av at den framtidige næringsutviklingen på setrene er bærekraftig i forhold til kulturarven.

Det er grunn til å understreke at denne revisjonen og forrige revisjon i 2007, fører til at fjellstyrene må få økt kompetanse i forhold til seterbygninger. Slik kompetanse må bygges opp i seterregionene rundt omkring i Norge. Fjellstyrene bør gjennom den kontakt forskriften legger opp til, bruke regional kulturminneforvaltning aktivt som rådgivere.

Departementet har fått opplyst av RA at det er først og fremst i Oppland at kulturminnemyndigheten får slike saker til uttalelse i dag. Vi ber derfor om at denne høringsplikten blir gjort allment kjent når den nye seterforskriften skal implementeres.

Kommentarer til rundskriv og forskrift

Det er positivt at det i siste avsnitt i bakgrunnskapittelet til rundskrivet omtaler de kulturhistoriske verdiene som knytter seg til seter og seterdrift. Men det er behov for et tillegg etter første setning for å tydeliggjøre at regional kulturminneforvaltning skal inn i saker som angår dette ansvarsområdet. Vi ber derfor om at følgende taes inn som et tillegg;

"Setermiljø og seterlandskap representerer ein sers viktig del av Noregs kulturarv. Det vert derfor i forskrifta ei rekkje stader stilt krav om at endringar som kan påverke bygningar og bygningsmiljø skal leggjast fram for regional kulturminnestyresmakt (fylkeskommunane og Sametinget der det er aktuelt) til fråsegn. Det same gjeld ved arealendringar som utlysning av ny seter og tilleggsjord. Dette gjeld generelt – uavhengig av vernestatus. Når det på seterområdet finst automatisk freda kulturminne eller kulturminne som er freda ved vedtak, gjeld dessutan kulturminneloven for disse freda kulturminna."

Forslag til ny tekst under § 31

Slik § 31 er formulert nå vil regional kulturminnemyndighet kun få sakene til høring/uttalelse om seterhuset eller seterområdet er fredet etter kulturminneloven. Etter MDs syn blir dette en for snever inngang til forvaltningen av setrene. I de fleste tilfellene er ikke seterhus eller andre kulturminner på setra fredet etter kulturminneloven. Hele setermiljøet har likevel store kulturhistoriske verdier som det er viktig blir vurdert og sikret gjennom en bærekraftig bruk og forvaltning. Dette må også sees i lys av at Norge har en særskilt forpliktelse til å ivareta setrene og seterområdene da få andre land i verden har denne type kulturmiljø og landskap i behold.

Vi har derfor følgende endringsforslag:

§ 31. (innhentning av fråsegn frå regional kulturminnestyresmakt)

Ved handsaming av saker etter denne forskrifta som gjeld tiltak som kan føre til endringar av kulturminne, kulturmiljø og landskap jf. § 7, § 8, § 10, § 12, § 15, § 16, §17, § 19, § 24, §25 skal regional kulturminnestyresmakt få høve til å gi fråsegn i saka.

Når det finst freda kulturminne på setra, må kulturminnestyresmaktene alltid høyrast i samband med tiltak, jf lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner §§ 25 og 28.

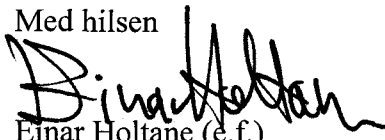
Departementet sine merknader til § 31

Landbrukstyresmaktene har sektoransvar for dei kulturhistoriske verdiane i setermiljøa i statsalmenningane – både seterhus, automatisk freda, arkeologiske kulturminne og landskapsverdiar.

Setermiljø omfattar som regel kulturminne som ikkje er freda ved særskilte vedtak. Samarbeidet med kulturminnestyresmaktene er viktig for å førebyggje skader på viktige kulturhistoriske verdiar. Endringar av kulturminne, kulturmiljø og landskap kan vere nye hus og anlegg, ombygging og riving av eksisterande bygningar, utvisning av ny seter og tilleggsjord.

Automatisk freda kulturminne omfattar alle kulturminne frå før 1537, erklærte ståande bygg frå perioden 1537-1649 og samiske kulturminne eldre enn 100 år. Kulturminnelova av 9. juni 1978 §§ 3 og 4 gir nærare reglar for automatisk freda kulturminne. Kulturhistorisk eller arkitektonisk verdifulle kulturminne og kulturmiljø som ikkje er automatisk freda, kan fredast ved særskilt vedtak i medhald av kulturminnelova.

Med hilsen

Einar Holtane (e.f.)
Avdelingsdirektør

Elisabet Haveraaen
seniorrådgiver